

MICHEL FOUCAULT

Michel Foucault (1929-1984), 1950'lerde psikoloji ve psikiyatri tarihi üzerine yaptığı çalışmaları, 1961'de yayınlanan *Deliliğin Tarihi* başlıklı doktora tezinde toplamıştır. 1963'te yayınlanan *Kliniğin Doğuşu* tıp biliminin epistemolojisine, 1966'da yayınlanan *Kelimeler ve Şeyler* ise insan bilimlerinin ortaya çıkmasını sağlayan bilme koşullarına ışık tutmaktadır. Bu kitaplarda kullandığı arkeolojik yöntemi 1969 senesinde yayınlanan *Bilginin Arkeolojisi* eserinde kuramlaştıran Foucault, 1970'te Collège de France'ta Jean Hyppollite'ten devraldığı kürsüyü "Düşünce Sistemleri Tarihi" olarak adlandırmış ve bu kurumda 1984'e kadar ders vermiştir. Fransa'da 2004'ten itibaren yayınlanmaya başlanan ve birçok dile çevrilen bu dersler, kimi zaman daha sonra kitap haline gelecek araştırmaların hammaddesini oluşturur (örneğin 1973'teki *Ceza Kuram ve Kurumları* dersi 1974'te yayınlanan *Gözetlemek ve Cezalandırmak* eserini hazırlar), kimi zaman ise yayınlanmış hiçbir kitapta bulunmayan analizleri ortaya koyar (1977-1979 arasında işlenen liberalizm ve güvenlik temaları gibi). 1974'te ilk cildi yayınlanan *Cinselliğin Tarihi*'nin 1980'den sonra yayınlanan ikinci ve üçüncü ciltlerinde neden 19. yüzyıl analizlerinden Antik Yunan'daki haz ve öznellik temalarına geçildiğinin ipuçları, yine Collège de France derslerinde bulunabilir. Foucault'nun kitapları ve dersleri dışındaki konferans, makale ve mülakatları ise, *Dits et Écrits* başlığıyla yayınlanmış ve Ferda Keskin'in editörlüğünde Türkçeye çevrilmiştir.

MICHEL FOUCAULT
ÖZNEELLİK VE HAKİKAT
COLLÈGE DE FRANCE DERSLERİ (1980-1981)
ÇEVİREN SİBEL YARDIMCI

SUBJECTIVITÉ ET VÉRITÉ
COURS AU COLLÈGE DE FRANCE (1980-1981)
© ÉDITIONS DU SEUIL, SEUIL/GALLIMARD, 2014

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI 617
KAVRAMLAR VE PRATİKLER 9

ISBN 978-605-399-507-4

KAPAK RESMİ © MICHÈLE BANCILHON, CENTRE MICHEL FOUCAULT

1. BASKI İSTANBUL, ARALIK 2017
2. BASKI İSTANBUL, ŞUBAT 2024

© İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ İKTİSADİ İŞLETMESİ
YAZIŞMA ADRESİ: HACİAHMET MAHALLESİ, PİR HÜSAMETTİN SOKAK, No:20, 34440, BEYOĞLU / İSTANBUL
TELEFON: 0212 311 64 63 - 311 61 34 / FAKS: 0212 216 24 15 • SERTİFİKA No: 51672

www.bilgiyay.com
E-POSTA yayin@bilgiyay.com
DAĞITIM dagitim@bilgiyay.com

YAYINA HAZIRLAYAN FERHAT TAYLAN
TASARIM MEHMET ULUSEL
DİZGİ VE UYGULAMA MARATON DİZGİEVİ • www.dizgievi.com
DİZİN BELGİN ÇINAR
BASKI VE CİLT BİNÇAN MATBAACILIK YAYINCILIK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ
TAYAKADIN MAH. ULUBATLI HASAN CAD. NO:255 ARNAVUTKÖY İSTANBUL
TELEFON: 0212 401 98 43 • SERTİFİKA No: 72758

İSTANBUL BİLGİ UNIVERSITY LIBRARY CATALOGING-IN-PUBLICATION DATA
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ KATALOGLAMA BÖLÜMÜ TARAFINDAN KATALOGLANMIŞTIR.

Names: Foucault, Michel, 1926-1984, author. | Yardımcı, Sibel, translator, writer of foreword. | Ewald, François, author of introduction, etc. | Fontana, Alessandro, author of introduction, etc.

Title: Öznellik ve hakikat : Collège de France Dersleri (1980-1981) / Michel Foucault ; çeviren Sibel Yardımcı ; sunuş François Ewald, Alessandro Fontana ; önsöz Sibel Yardımcı.

Edition: 2. baskı

Description: İstanbul : İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2024. | Includes bibliographical references and index.

Series: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları ; 617. Kavramlar ve Pratikler ; 9.

Identifiers: ISBN 9786053995074 (paperback)

Subjects: LCSH: Foucault, Michel --1926-1984. | Foucault, Michel --1926-1984 --Contributions in political. | Sex --Philosophy. | Desire (Philosophy). | Subjectivity --History.

Classification: LCC: B2430.F723 S8319 2024

MICHEL FOUCAULT

ÖZNELLİK VE HAKİKAT
COLLÈGE DE FRANCE DERSLERİ
(1980-1981)

ÇEVİREN
SİBEL YARDIMCI

Michel Foucault'nun Collège de France dersleri:

- *Bilme İstenci Üzerine Dersler* (1970-1971)
(İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Aralık 2012)
- *Ceza Kuram ve Kurumları* (1971-1972)
- *Cezai Toplum* (1972-1973)
- *Psikiyatrik İktidar* (1973-1974)
- *Anormaller* (1974-1975)
- *Toplumunu Savunmak Gerekir* (1975-1976)
- *Güvenlik, Toprak, Nüfus* (1977-1978)
(İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Aralık 2013)
- *Biyopolitikanın Doğuşu* (1978-1979)
(İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Ekim 2015)
- *Canlıların Yönetimi* (1979-1980)
- *Öznellik ve Hakikat* (1980-1981)
- *Öznenin Yorumbilgisi* (1981-1982)
(İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Ekim 2015)
- *Kendinin ve Başkalarının Yönetimi* (1982-1983)
- *Hakikat Cesareti*
Kendinin ve Başkalarının Yönetimi II (1983-1984)

İçindekiler

ix Sunuş

FRANÇOIS EWALD - ALESSANDRO FONTANA

xv ÖNSÖZ Başka Türü Bir Aşk: Hakikat, Kendilik, Cinsellik SİBEL YARDIMCI

1 1980-1981 Döneminin Dersi

3 7 Ocak 1981 Dersi

Sales’li Aziz François’nın fil meseli. – Meselin Ortaçağ’da ve 16. yüzyılda aldığı biçimler. – *Physiologus*. – Meselin Yunan ve Latin Antikçağında aldığı biçimler. – Aristoteles’in dayanağı. – “Öznellik ve hakikat” ilişkisi: sorunun felsefi, pozitivist ve tarihsel-felsefi formülasyonları. – Hakikatle tarihsel ilişki olarak öznellik ve tarihsel zorunluluklar sistemi olarak hakikat. – Tekeşli cinsellik etiğinin ilkeleri. – Ayrıcalıklı tarihsel sorun.

25 14 Ocak 1981 Dersi

Fil meseline geri dönüş. – Yaşama sanatları: tipoloji ve evrim. – *Mathêsis*, *meletê*, *askêsis*: başkalarıyla ilişki, hakikatle ilişki ve kendilikle ilişki. – Batı toplumlarının oto-analiz kategorileri olarak “paganlık”, “Yahudi-Hıristiyan”, “kapitalizm” kavramları üzerine notlar. – “Hıristiyan cinsel ahlâkının” Stoacılıkta önceden mevcut olması meselesi.

45 21 Ocak 1981 Dersi

Öznellik ve hakikat arasındaki ilişkiler meselesi ve rüyalar sorunu. – Artemidoros’un rüya tabirleri. – Rüyaların analizi üzerinden cinsel edimlere yönelik bir etik sistemi. – Rüyalar [*rêves*] ve düşler [*songes*] arasındaki ayırım. – Rüyaların ekonomik ve toplumsal anlamı. – Toplumsal-cinsel süreklilik. – Doğaya ve yasaya uygun cinsel ilişkiler. – Yasaya aykırı cinsel ilişkiler. – Doğaya aykırı cinsel ilişkiler. – Duhulün [*pénétration*] doğallığı ilkesi.

69 28 Ocak 1981 Dersi

Aphrodisia’ya yönelik etik algı. – Toplumsal-cinsel eşbiçimlilik [*isomorphisme*] ilkesi ve etkinlik ilkesi. – Evliliğin değer kazanması ve

zinanın tanımı. – Cinselliğin modern deneyimi: cinselliğin yeri ve cinsiyetler ayrımı. – İlişkisel değil, doğal bir etkinlik olarak duhul. – Pasif hazzın itibarsızlığı. – Efemine hovardanın paradoksu. – Genç erkeklerle ilişkinin sorunsallaştırılması. – Cinsellikten çıkarılmış, pedagojik erotizm.

89 4 Şubat 1981 Dersi

Değerlendirme süreci ve kanun/kod yanılması. – Ten deneyimi ve kanun koyma. – Filozofların yeni cinsel etiği: evliliğin aşırı değerlendirilmesi ve hazların değer kaybetmesi. – Evliliğin getirdiklerinin ve götürdüklerinin karşılaştırılması. – Filozofun evlenmesi gerekli midir? – Kiniklerin ve Epikuroşuların olumsuz yanıtı. – Stoacılar da evlilik ödevi. – Epiktetos'a göre, mevcut katastazda* filozoflar için evliliğin istisnası.

111 11 Şubat 1981 Dersi

Evliliğin *kata phusin* niteliği. – Ksenophon'un *Oikonomikos*'u: Iskhomakhos'un genç eşine söylevi. – Evliliğin klasik erkekleri. – Musonius Rufus'a göre evliliğin doğallığı. – Topluluk arzusu. – Çift veya sürü: Hierokles'e göre toplumsallaşmanın iki modalitesi. – Aristoteles'te eşle ve dostla ilişki: farklılaşmış yoğunluklar. – Evlilik bağının biçimi: organik birlik.

131 25 Şubat 1981 Dersi

Yeni *aphrodisia* ekonomisi. – Cinsel etkinliğe yönelik geleneksel güvensizlik: Dinsel kısıtlamalar. – Cinselliğin çifte bağı: ölümlerle simetri, hakikatle bağdaşmazlık. – Cinsel etkinlik ve felsefi yaşam. – Cinsel edimin tıbbi tasviri. – Cinsel edim-epilepsi krizi karşılaştırması. – Ölüm-hakikat-cinsellik üçgeninin Hıristiyanlıktaki dönüşümü. – Cinsel hazzın ilk iki asırda felsefi metinlerde evlilik içine çekilmesinin sonuçları: erkekle kadın arasındaki simetri, evlilikte cinselliğin nesneleşmesi.

155 4 Mart 1981 Dersi

İ.S. ilk birkaç asır boyunca cinsellik etiğinde meydana gelen üç büyük dönüşüm. – Bir tanık-metin: Plutarkhos'un *Erôtikos*'u. – Hıristiyan deneyiminin özgünlüğü. – *Aşk Üzerine Diyalog*'un planı. – Komedi durumu. – Genç oğlanın durumu: merkeziliği ve pasifliği. – Ismenodora'nın oğlanı olarak portresi. – *Aphrodisia* etiğinin klasik ilkelerinden kopuş. – Oğlanlarla ilişkilerin getirdiği faydaların evliliğe nakli. – Oğlanlarla aşkın savunusu: doğal değildir ve haz vermez. –

Oğlancılığın kabul koşulları: iki aşk öğretisi. – Plutarkhos’un biricik aşk zincirini tesisi. – Oğlanlarla aşkın nihai olarak gözden düşmesi. – Kadının kocasına yumuşak bir şekilde rıza göstermesi.

179 11 Mart 1981 Dersi

Yeni evlilik etiği. – Evlilik pratiklerinin evrimi: tarihçilerin bakış açısı. – Kurumun kamusallaşması, topluma yayılma, eşler arası ilişkinin dönüşümü. – Yazarların tanıklığı: Statius’un şiirleri ve Plinius’un mektupları. – Hakikat oyunları ve pratiklerin gerçekliği.

199 18 Mart 1981 Dersi

Söylemin fazlalığı sorunu. – Helen ve Roma dönemine özgü evlilik kodunun Hıristiyanlık tarafından temellük edilmesi. – Söylem ve gerçek[te olan] arasındaki bağlantıyı sorunsallaştırmak. – Birinci açıklama: temsilde ikileşme. – Gerçek karşısında doğrulama oyununun dört niteliği: tamamlayıcı, gereksiz, çokbiçimli, etkili. – İkinci açıklama: ideolojik yadsıma. – Üçüncü açıklama: Evrenselleştirici rasyonelleştirme.

217 25 Mart 1981 Dersi

Evlilik modelinin Helen ve Roma döneminde yayılması. – Evlilik üzerine söylemlerin doğası: *teknhnai peri bion*. – *Tekhnê*’nin ve *bios*’un tanımı. – Üç yaşam. – Hıristiyan (veya modern) öznel ve Yunan *bios*’u. – Paganlıktan Hıristiyanlığa: kopuşlar ve süreklilikler. – Eski değerlendirme sistemiyle yeni davranış kodu arasındaki bağdaşmazlık. – Özneleştirme [*subjectivation*] prosedürleri aracılığıyla intibak: cinsellikte kesinti, kendiliğin denetimi.

235 1 Nisan 1981 Dersi

Yaşama sanatlarının konumlandırılması: bir değerlendirme sistemiyle bir davranış modelinin eklenme noktası. – Kendilik tekniklerinin hedef kitlesi: Rekabetçi aristokrasiler. – İktidarın dağılımına yön veren prosedürlerdeki tarihsel dönüşüm: saray ve bürokrasi. – Etkinlik ve toplumsal-cinsel eşbiçimlilik ilkelerinin evlilik içinde yeniden ele alınması. – Cinsiyetin ikileşmesi ve kendiliğin ikiye katlanması. – Kültürel sonuç: prensin sefihliği fantezisi. – Prens kendsini yönetmesi sorunu. – *Aphrodisia*’nın özneleşmesi ve nesneleşmesi. – Arzunun doğuşu.

255 Dersin Özeti

263 Derlerin Baęlamı

FRÉDÉRIC GROS

265 Bir Kendilik Teknikleri ve Deęerleme İlkeleri Tarihi

269 iftin İcadı

274 Söylemin Fazlalığı Sorunu

276 Ten Ufku ve Politikanın Daimilięi

279 İsim Dizini

281 Kavram Dizini

Sunuş

Foucault Collège de France'ta Aralık 1970'ten Haziran 1984'teki ölümüne dek ders vermiştir – tek istisna bir yıllık öğretim üyesi izni kullandığı 1977 yılı olmuştur. Sahibi olduğu kürsü *Düşünce Sistemleri Tarihi* şeklinde adlandırılmıştır.

Bu kürsü 30 Kasım 1969'da Jules Vuillemin'in önerisi üzerine Collège de France profesörleri genel meclisi tarafından kurulmuş, Jean Hyppolite'in ölene kadar sahibi olduğu Felsefi Düşünce Tarihi kürsüsünün yerini almıştır. Aynı meclis 12 Nisan 1970 tarihinde Michel Foucault'yu bu yeni kürsünün sahibi olarak seçmiştir.¹ Kendisi o sırada 43 yaşındadır.

Michel Foucault kürsünün açılış dersini 2 Aralık 1970'te yapmıştır.²

Collège de France'taki eğitim kendine has birtakım kurallar uyarınca yapılır. Hocaların senede 26 saat ders verme mecburiyeti vardır (bu derslerin en fazla yarısı seminer biçimini alabilir).³ Her sene özgün bir araştırma sunma mecburiyeti olduğu için, verilen derslerin içeriği her seferinde yenilenmek durumundadır. Derslere ve seminerlere katılım tamamen serbesttir; ne kayıt ne de diploma gerekir. Hoca da herhangi bir diploma vermez.⁴ Col-

1 Michel Foucault, adaylığı için kaleme almış olduğu kitapçığı şu ifadeyle noktalyordu: "Düşünce sistemleri tarihini ele almak gerekiyordu" ("Titres et travaux", *Dits et Écrits, 1954-1988*, ed. D. Defert ve F. Ewald, J. Lagrange'ın işbirliğiyle, Paris, Gallimard, 1994, 4 cilt: bkz. cilt I, s. 846).

2 Konuşma Gallimard Yayınevi tarafından Mayıs 1971'de *L'Ordre du discours* adıyla yayımlanacaktır. [Bkz. "Söylemin Düzeni", çev. Turhan Ilgaz, *Ders Özetleri* içinde, YKY, 1995].

3 Michel Foucault 1980'lerin başına kadar böyle yapmıştır.

4 Collège de France bünyesinde.

lège de France’ın terminolojisinde, hocaların öğrencilerinden değil dinleyicilerinden söz edilir.

Michel Foucault’nun dersleri ocak başıyla mart sonu arasında her çarşamba yapılıyordu. Öğrencilerden, hocalardan, araştırmacılardan ve meraklılardan oluşan, aralarında çok sayıda yabancıların da bulunduğu geniş katılımcı kitlesi için Collège de France’ın iki amfitiyatrosu kullanılmaktaydı. Michel Foucault sık sık kendisiyle “kitlesi” arasında mesafe oluşması ihtimalinden ve ders formunun karşılıklı alışverişe fazla imkân sağlamasından şikâyet ediyordu.⁵ Onun hayalinde olan, gerçek anlamda kolektif bir çalışmanın yürütüleceği bir seminerdi. Buna yönelik çeşitli denemelerde bulundu. Son senelerde ders çıkışında dinleyicilerin sorularını yanıtlamak üzere uzunca bir vakit ayırıyordu.

Nouvel Observateur dergisinde yazan bir gazetecinin, Gérard Petitjean’ın derslerdeki ortamı nasıl aktardığına bir bakalım: “Foucault büyük bir hızla ve gözüpeklikle, adeta suya atlayan biri gibi arenaya girdiğinde önce yolunun üzerindeki bedenlerin üzerinden atlayıp sandalyesine ulaşıyor, sonra kâğıtlarını koyabilmek için kasetçalarını kenara itiyor, ceketini çıkarıyor, bir lamba yakıyor ve saatte 100 kilometre hızla yola çıkıyor. Bu güçlü ve etkili sesi salona hoparlörler yayıyor, bunlar oyuklardan yükselen loş bir ışığın aydınlattığı salonda, modernliğe verilen tek taviz. Salonda 300 oturma yeri ve dip dibe oturmuş, en küçük boşluğu bile doldurmuş 500 kişi var [...]. Hiçbir belagat etkisi yok. Duru ve son derece etkili. Doğaçlamaya kesinlikle taviz verilmiyor. Foucault’nun, geride kalan yıl boyunca sürdürmüş olduğu araştırmanın gidişatını halka açık dersler yoluyla açıklamak için yılda on iki saati var. Bu nedenle, tıpkı mektubunun sonuna geldiğinde söyleyecek çok fazla sözü kalmış bir mektup yazarı gibi, sözlerini azami ölçüde sıkıştırıp kenar boşluklarını tıka basa dolduruyor. Saat 19.15. Foucault duruyor. Öğrenciler masasına hücum ediyorlar. Onunla konuşmak için değil, kayıt cihazlarını durdurmak için. Soru yok. Foucault kalabalığın içinde yalnız.” Ve şimdi Foucault’nun yorumuna kulak verelim: “Önermiş olduğum şey üzerinde tartışabiliyor olmamız gerekirdi. Bazen,

5 Michel Foucault 1976’da katılımı azaltmayı boşuna umarak akşamüstü 17.45 olan başlangıç saatini sabah 9.00’a almıştır. Bkz. “Toplumunu Savunmak Gerekir” başlıklı dersin ilk oturumunun (7 Ocak 1976) başı. (“Il faut défendre la société”. Cours au Collège de France, 1976, yayın sorumluları: F. Ewald ve A. Fontana, yayına hazırlayanlar: M. Bertani ve A. Fontana, Paris, Gallimard-Seuil (coll. “Hautes Études”), 1997 [*Toplumunu Savunmak Gerekir*, çev. Şehsuvar Aktaş, YKY, 2002].

ders kötü geçtiğinde, her şeyi tekrar yoluna koymak için pek az şey, örneğin bir soru yeterlidir. Ancak bu soru hiçbir zaman gelmiyor. Fransa’da grup etkisi her türlü gerçek tartışmayı olanaksız kılıyor. Ve herhangi bir geri dönüş kanalı olmadığı için ders teatral bir hal alıyor. Benim buradaki insanlarla ilişkim bir oyuncunun ya da akrobatınkine benziyor. Ve konuşmam bittiğinde mutlak bir yalnızlık hissi...”⁶

Michel Foucault öğretimi bir araştırmacı gibi ele alıyordu: Amacı gelecekteki bir kitaba yönelik incelemelerde bulunmak, aynı zamanda da daha ziyade olası araştırmacılara yönelik birer davet şeklini alan sorunsallaştırma alanları ortaya çıkarmaktı. Bu nedenle Collège de France’taki dersler yayımlanmış kitapların tekrarı değildir. Her ne kadar aralarında tema ortaklıkları olsa da, dersler kitapların taslağı olmaktan uzaktır. Onların kendilerine has bir statüsü vardır. Dersler, Michel Foucault’nun gerçekleştirdiği “felsefi edimler” bütünü içerisindeki özel bir söylem rejimine dahildir. Foucault bu derslerde özellikle 1970’lerin başından itibaren çalışmalarının nirengi noktasını oluşturan bilme / iktidar ilişkileri soybilimine yönelik bir programı ki bu program o döneme dek hâkimiyet gösterdiği söylemler oluşumlar arkeolojisinin karşısında yer alır hayata geçirir.⁷

Dersler aynı zamanda güncel bir işlev üstleniyordu. Dersleri takip eden izleyici sadece kendini haftadan haftaya inşa edilen anlatıya kaptırmıyordu; sadece yapılan sunumun kesinliğinin cazibesine kapılmıyordu; derslerde aynı zamanda güncel durumun aydınlatıldığına şahit oluyordu. Michel Foucault, güncelliği tarihle kesiştirme sanatında ustaydı. Foucault ister Nietzsche veya Aristoteles’ten, ister 19. yüzyıl psikiyatri uzmanlığından veya Hıristiyan pastoralliğinden söz etsin, izleyici daima bugüne ve yaşadığı dönemde meydana gelen olaylara ışık tutulduğunu görüyordu. Michel Foucault’nun derslerdeki kendine has gücü, âlimane bir bilgi birikimi, kişisel bir angajman ve olay üzerine yürütülen çalışma arasındaki o hassas keşişmeden ileri geliyordu.

* ❁ *

Yetmişli yıllarda kasetli kayıt cihazlarının gelişip mükemmelliğe erişmesiyle birlikte, Michel Foucault’nun masası büyük bir hızla bu cihazların işgaline uğradı. Dersler (ve bazı seminerler) böylelikle saklanabilmiş oldu.

6 Gérard Petitjean, “Les Grands Prêtres de l’université française”, *Le Nouvel Observateur*, 7 Nisan 1975.

7 Özellikle bkz. “Nietzsche, la généalogie, l’histoire”, *Dits et Écrits*, cilt II, s. 137.

Bu edisyonda, elimizdeki kayıtlar izin verdiği ölçüde, Michel Foucault'nun izleyici önünde söylediği sözler referans alınmaktadır. Metinler, Foucault'nun sözlerinin mümkün olduğunca aslına sadık şekilde yazıya aktarılmasıyla oluşturulmuştur.⁸ Biz bu sözleri oldukları gibi aktarmayı arzu ederdik. Ancak sözden yazıya geçiş editörün müdahalesini zorunlu kılıyor: En azından noktalama işaretlerinin konması ve metnin paragraflara bölünmesi gerekiyor. Buradaki temel ilke hep gerçekte Foucault'nun ağzından çıkmış olan derse mümkün merteye yaklaşmak olmuştur.

Kaçınılmaz olduğu düşünülen bazı durumlarda, konuların yeniden ele alındığı ve tekrar edildiği yerler atılmıştır; yarım kalmış cümleler yeniden kurulmuş ve hatalı cümle yapıları düzeltilmiştir.

Üç nokta konulan yerler, kayıttaki sesin duyulamadığı yerlerdir. Cümlelerin belirsiz kaldığı durumlarda, köşeli parantezler arasında tahmini bir tamamlama ya da ilave konmuştur.

Sayfa altlarında küçük harfle belirtilen notlar, Michel Foucault'nun elindeki notlarla söyledikleri arasında bulunan kayda değer farklılıklara işaret eder.

Alıntılar kontrol edilmiş, kullanılan metinlerin referans bilgileri belirtilmiştir. Eleştirel çalışma, karanlıkta kalan noktaları aydınlatmakla, bazı göndermeleri açıklamakla ve kritik noktaları belirtmekten ibarettir.

Okumanın kolaylaştırılması amacıyla, her dersten önce o dersin belli başlı eklem noktalarını gösteren kısa bir özet konmuştur.

Ders metninin hemen arkasında *Annuaire de Collège de France*'ta [*Collège de France Yıllığı*] yayımlanmış olan özet yer almaktadır. Michel Foucault bu özetleri genellikle haziran ayında, yani dersler bittikten bir süre sonra kaleme alıyordu. Bu onun için derslerdeki niyetini ve amaçlarını geriye dönük olarak saptama yönünde bir fırsattı. Bu özet, bu niyet ve amaçların en iyi anlatıldığı yerdir.

Dizinin her bir kitabının sonunda bir “bağlam” bölümü vardır ve bu bölümün sorumluluğu dersin editörüne aittir: Buradaki amaç okura bağlama dair birtakım biyografik, ideolojik ve politik unsurları tanıtmaktır. Bu unsurlar yoluyla, ders Foucault'nun yayımlanmış eserleri içerisinde konumlandırılacak ve dersin Foucault tarafından kullanılan eserler bütünü içerisindeki yerine dair bilgi verilecek, böylelikle metnin anlaşılması

⁸ Özellikle Gilbert Burtel ile Jacques Lagrange tarafından gerçekleştirilmiş ve Collège de France ile IMEC'e verilmiş olan kayıtlar kullanılmıştır.

kolaylaştırılıp derslerin hazırlandığı ve verildiği koşulların unutulmasının yol açabileceği yanlış anlamalar engellenecektir.

1981’de işlenen Hakikat ve Öznellik dersi Frédéric Gros tarafından yayına hazırlanmıştır.

* * *

Collège de France’taki derslerin bu yeni edisyonuyla birlikte, Michel Foucault’nun “eser”inin yeni bir parçası yayımlanmış oluyor.

Burada gerçek anlamda yayımlanmamış metinlerin ortaya çıkarılmasından söz etmek mümkün değildir, zira bu edisyonda Michel Foucault’nun, faydalandığı ve çok gelişmiş olabilen yazılı destek dışarıda bırakılarak, izleyici kitlesi önünde söylediği sözler aktarılmaktadır. Michel Foucault’nun notlarını elinde bulunduran Daniel Defert, metni yayıma hazırlayanlara bu notlara başvurma izni vermiştir. Kendisine teşekkür borçluyuz.

Collège de France’taki derslerin bu edisyonu, gerek Fransa’dan, gerek yurtdışından gelen son derece güçlü talebi karşılamayı arzu eden Michel Foucault’nun mirasçılarının izniyle hazırlanmıştır. Ve bu izin, metnin tartışmaya yer bırakmayacak bir ciddiyetle hazırlanması koşuluyla verilmiştir. Yayına hazırlayanlar, mirasçılarının kendilerine duydukları güvenin hakkını vermek için ellerinden geleni yapmışlardır.

FRANÇOIS EWALD - ALESSANDRO FONTANA⁹

⁹ Alessandro Fontana, 17 Şubat 2013 tarihinde, öncülük ettiği, Michel Foucault’nun Collège de France derslerinin yayına hazırlanması işini tamamlayamadan hayata veda etmiştir. Fontana’nın kendi tarzı ve titizliğiyle damga vurduğu eldeki edisyon, bu tarzı ve titizliği muhafaza edeceğinden, geçerliliğini koruduğu sürece, onun vesayeti altında kalacaktır – F.E.